

Assens Misbrugscenter

**Oplæg Psyk-Info arrangement
Middelfart den 26. april 2018**

”Dobbeltbelastede: Misbrug og samtidig psykisk sygdom”

Gita Teglgard
Proceskoordinator og misbrugsbehandler

Og

Per Ørsted Honorè
Centerleder Assens Misbrugscenter

Assens Misbrugscenter

Hvad menes der med begrebet ”dobbeltbelastede”?

*”Problematisk forbrug af rusmidler eller lægeordineret medicin
(afhængighed) og samtidigt udviser symptomer på en psykisk lidelse”.*

Begreberne ”misbrug” og ”diagnose” er med vilje nedtonet, da man godt kan være dobbeltbelastet uden at have et misbrug og en psykiatrisk diagnose. (ICD 10 og DSM IV)

Assens Misbrugscenter

Opgørelser viser, at mere end 50 % af de alkoholafhængige har psykiske lidelser, hvoraf angstlidelser, depression og svære personlighedsforstyrrelser er de hyppigste (Sundhedsstyrelsen, 2008).

Blandt mennesker med stofmisbrug i social misbrugsbehandling rapporterer 67 pct. af kvinderne og 60 pct. af mændene at have psykiske problemer. ADHD, angstlidelser, depression og svære personlighedsforstyrrelser (Servicestyrelsen, 2009).

Assens Misbrugscenter

Det Administrative Kontaktforum besluttede den 25. september 2013, at der som optakt til arbejdet med sundhedsaftalerne 2015-2018 skulle udarbejdes en fælles regional samarbejdsaftale for borgere med psykisk lidelse og samtidigt stof- eller alkoholmisbrug.

Det førte til "*Retningslinjer for udarbejdelse af koordinerende indsatsplaner*", som blev udarbejdet af Sundhedsstyrelsen og Socialstyrelsen i fælleskab i 2014

Assens Misbrugscenter

Retningslinjer for udarbejdelse af koordinerende indsatsplaner

Retningslinjerne fastslår, at hverken region eller kommune må afvise at behandle borgeren med henvisning til misbrug eller psykisk sygdom

Retningslinjerne retter sig særligt mod målgruppen for samarbejdsaftalen som samtidigt har meget komplekse sociale problemstillinger

Retningslinjerne indeholder en skabelon for en koordinerende indsatsplan, som skal bruges til borgerene i målgruppen, og beskriver hvilke samarbejds møder der skal holdes mv.

Skabelonen er revideret ultimo 2017

Assens Misbrugscenter

Målgruppe beskrivelse

Målgruppen der kan henvises til Lokalpsykiatrien via misbrugscentret, er primært borgere der hører ind under kategori 3. Dvs. borgere med adfærdsproblemer, hvor der er mistanke om en psykiatrisk lidelse af følgende sværhedsgrad:

Affektive lidelser
 Skizofreni
 Psykoser
 ADHD
 Nervøse og stressrelaterede tilstande
 Personlighedsforstyrrelser

Dobbeltbelastede har ofte ustabile livsmønstre så som: hjemløshed, kriminalitet, ensomhed, manglende tilknytning til det etablerede system, somatiske problemer pga. misbruget og generel livsførelse.

Assens Misbrugscenter

Samarbejdsaftalen

Kommuner og region ønsker i fællesskab et kompetent og tillidsbaseret samarbejde, hvor forventningen er, at det, samarbejdspartneren spørger om hjælp til, er vedkommende og relevant

Misbrugscentret kan henvise til psykiatrisk afdeling iht. de krav der er beskrevet i aftalen og evt. supplerende lokale aftaler

Der skal være fokus på den parallelle indsats for de borgere, der er aktivt misbrugende

Der har været et kontinuerligt lokalt og ledelsesmæssigt fokus på implementering af samarbejdsaftalen frem til nu

Fra ultimo 2018 nedlægges den tværsektorielle implementeringsgruppe – og opgaven overgår til de lokale SOF/PSOF (samordningsforum)

Fælles samarbejdsaftale for borgere med psykisk lidelse og samtidigt stofmisbrug eller alkoholmisbrug

2015

Godkendt af Sundhedskoordinationsudvalget den 28. oktober 2014

Assens Misbrugscenter

Region Syddanmark og de 22 kommuner

Assens Misbrugscenter

Case

Vi møder en ung mand på førtidspension i 2014. Han er 22 år og diagnosticeret med paranoid skizofreni. Han bor i et af kommunens botilbud og indlægges jævnligt på psykiatrisk afdeling. Han er ikke tilknyttet sociale foranstaltninger eller TIT team, idet han er kendt som svært misbrugende med udadreagerende adfærd. Borgeren kan ikke rummes i botilbuddet på grund af hærværk, udadregerende adfærd, misbruget og hyppige psykoser. Botilbuddets personale såvel som stedets øvrige beboere er bange for ham og den sparsomme familie han har, er ved at stå af. De føler sig magtesløse...

Assens Misbrugscenter

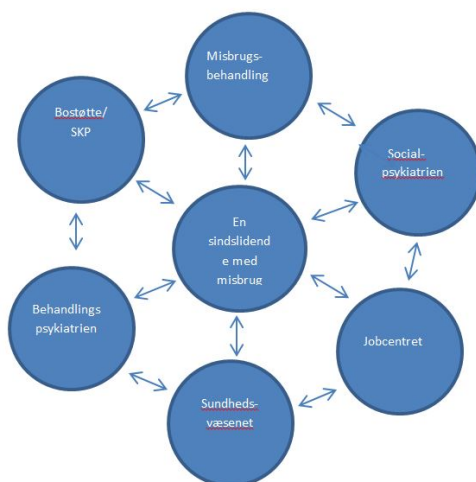
Udfordringer og hidtidig praksis:

Udredningsmetoder er ofte tilpasset systemet og borgeren/patienten får mange forskellige planer
 Knaster i samarbejdet i form af manglende koordinering/samspil, uklar ansvarsfordeling, manglende viden om kompetencer og handlemuligheder på tværs af sektorer
 Psykologhjælp – hvem skal betale?
 Manglende behandling forsinker eller forringer muligheden for selvforsørgelse
 Tilbud om behandling baserer sig på frivillighedsprincippet
 Lange utilfredsstillende fragmenterede forløb
 Sekventiel behandling
 En koordinerende indsatsplan binder ikke nogen – slet ikke borgeren!
 ALT skal foregå med borgerens frivillige medvirken
 "Aftaler" kan ikke håndhæves, hvis borgeren ikke overholder dem
 Forskellig lovgivning

Assens Misbrugscenter

Eksempel på kontaktflader for dobbeltbelastede borgere:

Assens Misbrugscenter

Idealet bag den sociale lovgivningen er: **BORGEREN I CENTRUM**

Lovgivningens indtryk af borgerens liv er:

"Selfempowerment"/"magt over egen sag"

Ikke én sagsbehandler = øget uafhængighed af sagsbehandlerens skøn

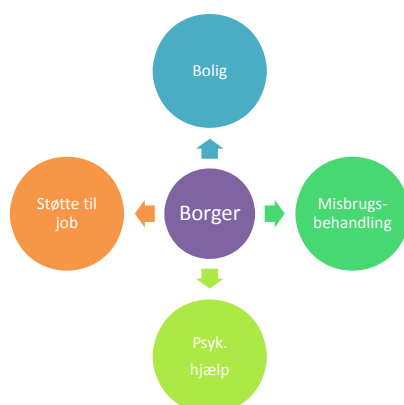
Retten til bolig er uafhængig af retten til både social, sundheds- og psykiatrisk støtte = Borgeren har størst mulig uafhængighed

Selvbestemmelse

Hjælp og støtte efter klare bestemmelser i forskellig lovgivning = klare rettigheder

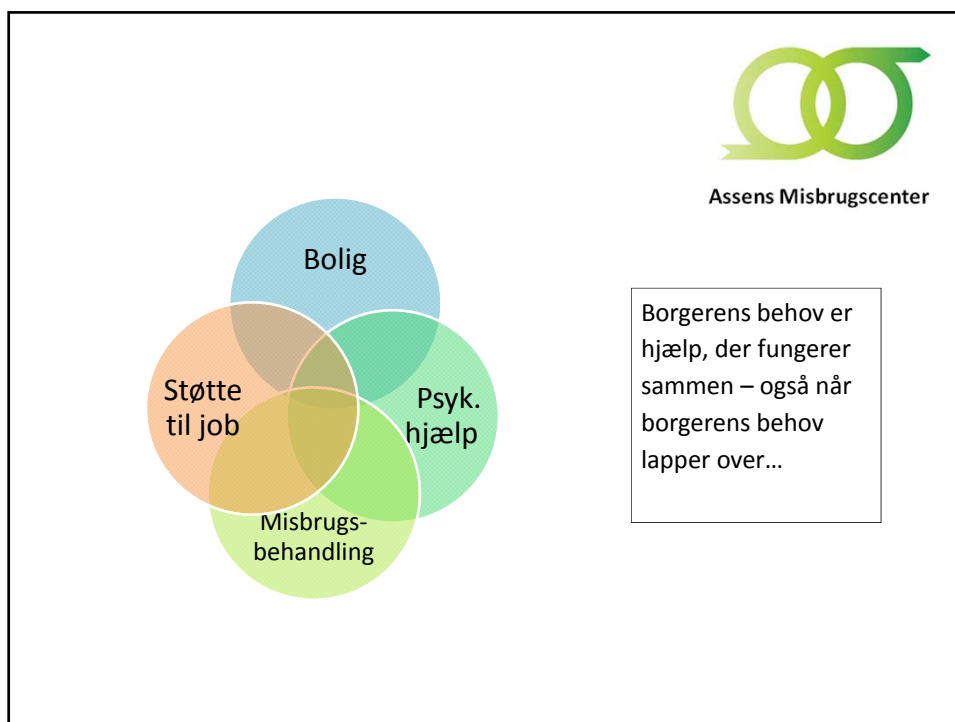

Assens Misbrugscenter

Men....

Borgeren mødes af adskilte systemer, forskellige idealer, firkantet lovgivning og opgaver, der skal betales af forskellige kasser

Assens Misbrugscenter

Sektoransvarlighed, specialisering og økonomi

Borger med brug for misbrugsbehandling

Sektor for misbrugsbehandling:

Kommunen har ret og pligt til at yde hjælp
Kommuner har den økonomiske ramme

Lovgivning:
Serviceloven – frivillighed
Sundhedsloven – informeret samtykke
Ingen mulighed for tvungen misbrugsbehandling (udover gravide)

Assens Misbrugscenter

Sektoransvarlighed, specialisering og økonomi

Borger med brug for misbrugsbehandling

Patient med brug for psykiatrisk behandling

Sektor for psykiatrisk behandling af personer med misbrug:
?

Borgeren bliver kasterbold... eller må lyve for at få sin hjælp

Lovgivning:

- Serviceloven - frivillighedsprincippet
- ⇕
- Psykiatriloven – visse tvangsmuligheder

Assens Misbrugscenter

Fælles koordinerende indsatsplan - En løsning eller en illusion?

Sektoransvaret og sektorøkonomien er ikke en hindring for tværgående samarbejde om løsning! MEN det kræver:

Respekt om de grænser, de andre er underlagt
Accept af forskellige fagetiske og juridisk grundlag
Bevidsthed om at alle er underlagt hjemmelskrav
Bevidsthed om grænserne for tavshedspligt (også psykiatrilovens § 13c)

Assens Misbrugscenter

Praksisprocedure i forhold til henvisning og koordinering af den fælles indsatsplan:

Relevansen af en borgers henvisning til Lokalpsykiatrien drøftes med lægekonsulenten på misbrugscentrets lægekonsulentkonference

Såfremt lægekonsulenten vurderer, at der belæg for henvisningen påbegynder borgerens misbrugsbehandler udarbejdelsen af henvisningen, hvorefter den gennemgås og kvalificeres af lægekonsulenten

Lokalpsykiatrien og misbrugscentret beslutter i fællesskab om der behov for en fælles koordineret indsatsplan og i så fald kontaktes forløbskoordinator Lone Hjørnesen og koordinator Gita Teglgård med henblik på udarbejdelse af en skriftlig fælles koordineret indsatsplan, der ligeledes inddrager andre relevante samarbejdspartnere.

Den medarbejder der har den største eller første kontakt med borgeren tager initiativ til iværksættelse af den koordinerede indsatsplan

Det er ligeledes initiativtager til indsatsplanen, der varetager den koordinerende - og opfølgende funktion i forhold til det videre forløb

Procedure vedr. Lokalpsykiatriens henvisning til Misbrugscentret blev ligeledes drøftet på mødet og det blev vurderet, at der ikke er behov for en særlig procedurebeskrivelse, idet nuværende praksis fungerer tilfredsstillende.

Assens Misbrugscenter

Øvrige aftaler:

Vidensdeling er vigtig og der skal indhentes informeret samtykke fra borgeren til at misbrugscentret, Lokalpsykiatrien og andre samarbejdspartnere kan udveksle relevante oplysninger, så som: afsluttede behandlingsforløb eller andre foranstaltninger, udeblivelser, behandlingsplan, epikriser o. lign.

Misbrugscentret skal informere Lokalpsykiatrien, når borgere tilknyttet Lokalpsykiatrien indskrives i behandling og fremsende en kopi af borgerens behandlingsplan.

Borgerens praktiserende læge skal orienteres så snart misbrugscentret har henvist en borger til Lokalpsykiatrien.

Screeningsredskaber:

KLs Basisscreening for psykiske lidelser i misbrugsbehandlingen

MOCA testen

MCMI III – samarbejde med Ringgården

ADHD test

Assens Misbrugscenter

Øvrige tiltag:

Implementeringsgruppen målgruppeforum Vestfyn

Uddannelse af forløbskoordinatorer i regionen

Dialogmøder mellem regionen og kommunerne

Uddannelsen: Vi bygger bro

Fælles konferencer

Oprettelse af "særlige pladser"

Assens Misbrugscenter

Case forsat:

Under en indlæggelse i 2015 bliver vores unge mand afholdende fra (blandt andet) et mangeårigt amfetaminmisbrug, og hans ønske om en selvstændig bolig imødekommes. Han bevilliges bostøtte 2 x 4 timer om ugen, ligesom han tilknyttes regionens forløbskoordinator. Gennem fælles motivationsarbejde indvilliger borgeren i at deltage i en for-samtale på misbrugscentret og han indskrives i behandling samme dag. Efter yderligere motivationsarbejde går borgeren med til at der udarbejdes en fælles koordinerende indsatsplan, hvor både sindslidelsen og misbruget beskrives. Borgeren deltager frivilligt i fællesmøder hver 3. måned og gradvist reduceres medicinen i takt med bostøtten, besøgende fra forløbskoordinator og samtalerne på misbrugscentret. Det bliver tydeligt, at borgeren samlede funktionsniveau og hans sociale kompetencer øges betragteligt, efterhånden som misbruget såvel som den medikamentelle behandling reduceres. I dag har borgeren bostøtte 1 time om ugen. Han modtager tilbagefaldsforebyggende behandling i misbrugscentret hver 3. eller 4. uge og forløbskoordinatoren aflægger korte besøg en gang pr. md. Borgen har ikke været indlagt siden november 2016 og denne indlæggelse var kortvarig (4 dage). Borgeren er nu tilknyttet en virksomhedsmentor og afventer opstart i et skånejob på 9 timer ved en planteskole.

Assens Misbrugscenter

Tak for i aften

I er meget velkomne til at kontakte os hvis I vil have uddybet noget eller bare er interesseret i emnet.

Gita Teglgård: gtegl@assens.dk

Per Ørsted Honore: pehon@assens.dk